

Bc. Petr Šatalík, *Český fašismus a fašistické strany na Královéhradecku, 1918-1946.*

Magisterská diplomová práce.

Ústav historických věd Fakulty filozofické Univerzity Pardubice.

Posudek vedoucího práce

Fenomén českého fašismu v první Československé republice byl zpracován v posledních letech hned několikrát. Díky monografiím Tomáše Pasáka, Jany Čechurové, Milana Nakonečného a Ivo Pejčocha máme o vývoji pravicového radikalismu poměrně solidní představu. Jelikož se všichni jmenovaní zaměřili na fašismus v celostátním měřítku, zůstává stále prostor pro regionálně koncipované studie. Tam jsou naše znalosti relativně limitovány menším zájmem historiků. Díky rigorózní práci a několika publikovaným studiím Miroslava Bendy je pardubický region nejdůkladněji zpracovaným krajem. V tomto směru představuje diplomová práce Bc. Petra Šatalíka sympatický pokus zasadit do celkové mozaiky československého státu důležitý komponent – královéhradecký kraj.

Struktura diplomové práce je standardní, přehledná, dobře zdůvodněná v úvodu. Autor formuloval celkem devět otázek (s. 11), na které by práce měla odpovědět. V úvodu je dále popsána pramenná základna. V případě archivních pramenů se jedná skutečně primárně o výčet; v případě literatury se autor místy pokouší i její analýzu. Šatalík má o literatuře solidní přehled. Z české produkce nechybí žádné podstatné dílo. Ze zahraniční literatury doporučuji doplnit dvě knihy o prvorepublikové politice: *Andrea Orzoff, Battle for the Castle. The Myth of Czechoslovakia in Europe 1914-1948*, New York 2009; *Mary Heiman, Czechoslovakia – The State that Failed*, New Haven 2009. Obě autorky se sice nezabývají primárně fašismem, nicméně jej zmiňují v kontextu politického vývoje.

V další kapitole (číslována jako 3. kapitola, nicméně fakticky se jedná o první kapitolu, vzhledem k pramenně-metodologickému charakteru úvodu a kapitoly o literatuře) Šatalík předkládá teoreticko-historický přehled o fašismu. Rozebírá ideologii a stručně představuje a obecný historický vývoj fašistických stran a hnutí ve světě. Jako úvod do problematiky je to přehled dostačující, byť neúplný. Když už autor vyjmenovává rozdílné projevy fašismu napříč evropským kontinentem, neměl by zapomenout na fašistickou inspiraci u pobaltských autoritářských režimů ve 30. letech, na existenci fašistického hnutí v Polsku (Ruch Narodowo-Radykalny Falanga), Chorvatsku (Ustaša) nebo Ohňové kříže (Croix-de-feu) ve Francii. Patrně nebylo cílem vyjmenovávat všechny fašistické skupiny; potom ale postrádám klíč pro konečný výběr. Pro anglický fašismus autorovi doporučuji ještě práce Jakuba Drábika (biografie Oswalda Mosleyho; monografie o *British Union of Fascists*).

Čtvrtá kapitola o fašismu v Československu je koncipována podobně jako kapitola předchozí, jedná se tedy o kompilaci poznatků stávající odborné literatury. Kapitoulou č. 5 se autor dostává k poměrům na Královéhradecku. Zde se již jedná o původní pramenný výzkum, realizovaný především v SOKa Hradec Králové a SOA Zámorsk. Šatalík často využívá dobový denní tisk (vzhledem k torzovisoti pramenné základny spíše noviny a časopisy jiných politických stran, než fašistů). Zbývající kapitoly podrobně popisují existenci fašistických stran a uskupení: Národní obce fašistické, Národní fronty, Vlajky. Za užitečnou pokládám

kapitolu 9. věnovanou osobě Antonína Šulce a procesu s ním před Mimořádným lidovým soudem v Hradci Králové v roce 1946.

Škoda, že autor se víceméně omezil na pouhé shromáždění faktografie. V kapitolách č. 5 až 8 postrádám více analýzy a interpretace. Například na straně 54 autor konstatuje, že „český fašismus byl v roce 1929 v hluboké krizi“. V následující kapitole již autor píše o růstu popularity na počátku 30. let. Není ale vysvětleno, co nárůst popularity způsobilo a hlavně míra popularity není vůbec patrná. Podrobně jsou popsány fašistické schůze, mítinky, parafrázuje projevy fašistických předáků, ale z nich se nic takového odvodit nedá. V záplavě minuciózních informací o dílčích schůzích a jednáních také autor občas zapomíná vysvětlit souvislosti: např. na s. 57-58 je několikrát zmíněna konference v Haagu a fašistická kritika Beneše, že si na ni počínal „neschopně“. O jakou konferenci se jednalo, autor neinformuje. Logicky se musí jednat o tzv. druhou haagskou konferenci v roce 1930, na které se projednávaly mj. německé reparace a tzv. Youngův plán.

Nadmíru popisná je také 9. kapitola. Přiblížení osobnosti Antonína Šulce, významné figury v lokálním fašistickém hnutí, text jednoznačně oživuje o potřebný lidský příběh. Řada detailů z korespondence uvězněného Šulce je však nadbytečná a stačilo se zaměřit na politickou stránku Šulcova případu.

Petr Šatalík je schopen kritické analýzy a interpretace, což dokazuje například v prvních dvou kapitolách nebo v kapitole desáté a v závěru. Ne vše však bylo dotaženo do úplnosti. Autor v úvodu vyjmenoval devět konkrétních otázek a měl je též přehledně zodpovědět – nejlépe v závěru. Pravdou je, že odpověď na tyto otázky lze většinou najít v textu, ale sumarizace v závěru by byla na místě. Většina práce je nicméně velmi popisná, přičemž jsou jednotlivé roky, měsíce a dny mechanicky vršeny jeden za druhým, od schůze ke schůzi, od projevu jednoho fašistického předáka k dalšímu. Souhrnně vzato hodnotím práci Bc. Petra Šatalíka jako standardní kvalifikační práci v magisterském stupni studia.

Doporučuji ji obhajobě a navrhuji její klasifikaci známkou „C“ (velmi dobře).

Mgr. Zbyněk Vydra, Ph.D.

Helsinky, 5. 8. 2018